

„Neviditelná dobrota je cosi, řekl mi moudrý, s kterým jsem se setkal kteréhosi večera na břehu sotva slyšitelného moře, je cosi, co nepostřehujeme a s čím nikdo výrazně nepočítá; a přece myslím, že je z oněch sil, které zachovávají bytosti. Bohové, z nichž jsme zrozeni, projevují se v nás tisícovým způsobem; ale tato skrytá dobrota, která nebyla zpozorována a o níž nikdo nemluvil dost přímo, je snad nejryzejším znamením jejich věčného života.“

(Maurice Maeterlinck, překlad Marie Kalašová)

Marie Kalašová se narodila 26. listopadu 1854 v Horních Beřkovicích. Její matkou byla Amálie Kalašová, rozená Bernardová, otcem byl Martin Kalaš, který působil jako osobní lékař hrabat Desfours-Walderode. Nedlouho po jejím narození se rodina přestěhovala do Roudnice nad Labem, kde Marie prožila většinu dětství po boku svých čtyř sester (jediný bratr zemřel v dětském věku). Marie byla jednou z prvních žaček Vyšší dívčí školy, kde se jí dostalo kvalitního vzdělání, včetně muzického. Ve své době patřila k velice vzdělaným a moderním ženám.

Zatímco sestry Amálie a Adolfína neměly žádné umělecké ambice, pro zbývající tři sestry Kalašovy se umění stalo smyslem života. Marie se věnovala literatuře, Zdena malířství. Pravděpodobně největšího věhlasu dosáhla Klementina, která patřila ve své době mezi nejvýznamnější české pěvkyně a podařilo se jí dosáhnout i mezinárodního uznání.

Amálie a Adolfína se v průběhu svého života provdaly a vedly běžný rodinný život. Marie a mladší sestra Zdena zůstaly až do konce života svobodné a žily ve společné domácnosti. Často pobývaly ve Vídni a v Itálii. Pokud se vrátily do Prahy, žily v domě na pražských Hradčanech v Úvoze č. p. 160-IV (U kamenného sloupu), který vlastnily a kde také společnými silami pečovaly o svou matku.

Tento dům byl díky sestrám Kalašovým místem setkávání českých spisovatelů, z nichž nejvýznamnější byl Jaroslav Vrchlický. Marie Kalašová tu schraňovala veškeré literární a další památky na Vrchlického, které zde zůstaly zachovány jako malé muzeum této osobnosti i v pozdější době, kdy objekt převzala Česká akademie věd a umění.

Těžištěm tvorby Marie Kalašové je především její překladatelská činnost. Ovládala několik světových jazyků, vedle němčiny také italštinu, francouzštinu a ruštinu. Mezi její editorské práce většího rozsahu patří např. antologie *Myšlenky* z roku 1902, v níž shrnuje vybrané citáty Julia Zeyera k tématům, ke kterým se ve své tvorbě pravidelně vracel. Sama Kalašová pak uvádí, že výběr byl ryze subjektivní a není nijak logicky ani časově uspořádán. Vřelý vztah právě s Juliem Zeyerem dokládá také soubor *Ve stínu Orfea* (1948).

Ostatní vlastní tvorba se pak omezuje pouze na literární úvody, přednášky, krátké básnické úvahy a texty věnované překládaným autorům. V těch se Kalašová zaměřovala především na vývoj díla a jeho výklad ve vztahu k aktuální době. Články byly publikovány v periodikách, jako např. *Květy*, *Národní listy*, *Ženský svět* či *Zlatá Praha*. Část jejího díla tvořily básně inspirované smrtí její sestry Klementiny, jež vycházely v *Květech* a *Podřipanu* v letech 1889–1890.

Jak bylo již zmíněno, význam tvorby Kalašové spočívá především v její předkladatelské činnosti. Na podnět svého přítele Jaroslava Vrchlického se seznámila s dílem belgického symbolisty Maurice Maeterlincka, konkrétně s pohádkovým dramatem *Princezna Maleina*, jehož překlad byl v roce 1894 uveřejněn ve Sborníku světové poesie. Tvorba tohoto francouzsky píšícího dramatika, básníka, filosofa a esejisty, se kterým se Kalašová posléze i osobně setkala a spřátelila, ji okouzila natolik, že v následujících desetiletích přeložila i další jeho literární díla, která vycházela v nejrůznějších časopisech a nakladatelstvích. Namátkou lze jmenovat *Tři básně dramatické*, *Aglavena a Selysetta*, *Pelléas a Melisanda*, *Sestra Beatrice*, *Poklad pokorných*, *Modrý pták* či *Intelligence květin*.

Z dalších překládaných autorů lze jmenovat např. Romaina Rollanda, především překlad jeho biografí umělců a myslitelů *Život Beethovenův* a *Život L. N. Tolstého*, dále Neerovy knihy *Nazítří* a *Osamělá duše*, soubor novel Giovanniho Vergy *Sedlák kavalír a jiné novely*, Marcela Schwoba a jeho *Smyšlené životy*, Cavalottiho *Bílé růže*, povídkový soubor Auguste de Villierse *Kruté povídky*, publikaci Alfreda de Vigny *Chatterton* a mnoho dalších významných autorů tehdejších západních literárních proudů.

Nejvíce o životě Kalašové, zejména o její povaze a smýšlení, lze vyčíst z dochované korespondence, ať už s rodinou nebo se zmiňovaným Juliem Zeyerem, Jaroslavem Vrchlickým, Josefem Václavem Sládkem, F. X. Šaldou a jinými. V dopisech Kalašová projevuje nejen svůj všeobecný rozhled a znalost dění, ale vystupuje zde coby žena plná pochopení, která je vždy ochotná naslouchat starostem jiných a je schopna poradit a pomoci. Ne nadarmo ji tak jeden z jejích přátel Otokar Fischer v jejím nekrologu nazývá „přítelkyní básníků“.

Významnou osobností v životě Kalašové byl bezesporu Jiří Karásek ze Lvovic, český básník, spisovatel a kritik, s nímž si v průběhu života Kalašová dopisovala a jejichž vzájemná korespondence obsažená v díle *Upřímné pozdravy z kraje květů a zapadlých snů* (2007) podstatnou měrou přispívá k pochopení osobnosti Kalašové. Oba dva milovali umění a nedosažitelný ideál krásy. Karásek našel v Kalašové skutečnou přítelkyni, se kterou sdílel své umělecké prožitky, ideály a snění o nemožných představách života, ale také stále se prohlubující frustraci ze současné společnosti. Dopisy odhalují postupný vývoj jejich vztahu, dobře patrné je prohlubující se přátelství a vzájemná důvěra. Po roce 1907 však dochází ze strany básníka k ochladnutí, což se projevilo i na frekvenci zasílané korespondence. Příčinou mohla být skutečnost, že Kalašová, jakožto osoba nekonfliktní, se

v Karáskových očích nedostatečně hlasitě vyjadřovala k problémům tehdejšího kulturního světa. K opětovnému sblížení došlo až na samotném konci života Kalašové, což dokládá dopis z dochované Karáskovy korespondence adresovaný Else Gollerové, německo-české fejetonistce a překladatelce. Karásek v něm popisuje Kalašovou jako zlomenou ženu, která postrádá svůj dřívější šarm a bystrý úsudek.

Ostatně Kalašová již po smrti své matky v roce 1899, kdy zůstala sama se svou sestrou Zdeňkou, trpěla melancholií a pocitem bezmoci. „*Přemýšlím sem tam, co si s tím životem, který mi zbývá, s tím dlouhým, prázdným, nudným, zbytečným životem počít, a nevím si rady.*“ Jediné potěšení jí přinášelo cestování, ovšem jakmile ji v roce 1924 nadobro opustila i sestra Zdeňka, zůstávala už jen v Praze. Uzavřela se do sebe, přerušila veškeré společenské styky a setkávala se pouze s hrstkou nejbližších přátel. Marie Kalašová zemřela v osamění dne 17. února 1937 v Praze.

(Zpracovala: Pavla Straková)

Použitá literatura

BERÁNKOVÁ, Hana. *Soukromá sféra ženy ve 2. polovině 19. století na příkladu korespondence významných českých osob* [online]. Brno, 2015 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/o7e3l/bakalarska_prace.pdf Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Historický ústav. Vedoucí práce Denisa Nečasová.

FISCHER, Otokar. Přítelkyně básníků. *Lidové noviny*. 24. 2. 1937, roč. 45, č. 99, s. 9.

FLEGL, Michal. Sestry Kalašovy. *Rodopisná revue* [online]. 2013, roč. 15, č. 1, s. 16–17 [cit. 2019-02-21]. ISSN 2533-7394. Dostupné z: http://rodopisna-revue-online.tode.cz/2013-1/16_flegl-kalasovy.pdf

FORST, Vladimír. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce. 2/II, H–L: dodatky k LČL 1, A–G*. Praha: Academia, 1993, s. 622–623. ISBN 80-200-0469-6.

Gollerová Elsa. In: *Literární archiv Památníku národního písemnictví* [online]. 2013–2019 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/2720/uvod/>

HELLMUTH-BRAUNER, Vladimír. *Marie Kalašová (1852 [i.e. 1854]–1937: literární pozůstalost č. 316)*. Praha: Literární archiv Památníku národního písemnictví, 1966. 18 s.

Kalašová Klementina a Marie. In: *Literární archiv Památníku národního písemnictví* [online]. 2013–2019 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.badatelna.eu/fond/3026/uvod/>

KARÁSEK ZE LVOVIC, Jiří a Karel KOLAŘÍK. *Upřímné pozdravy z kraje květů a zapadlých snů: dopisy adresované Marii Kalašové z let 1903–1907*. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2007. 87 s. Scholares. ISBN 978-80-87053-05-8.

LAPÁČKOVÁ, Jaroslava. Dialog duší. *Tvar*. 27. 8. 1992, roč. 3, č. 35, s. 6–7. ISSN 0862-657X.

MAETERLINCK, Maurice. *Poklad pokorných*. Vydání tohoto souboru čtvrté. Jinočany: H & H, 2016. 155 s. Symbolismus: eseje; svazek 1. ISBN 978-80-7319-122-1.

Marie Kalašová. In: *Wikipedie: otevřená encyklopedie* [online]. c2018 [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Marie_Kalašová

Ve stínu Orfea: Julius Zeyer a rodina Kalašových v dopisech [1879–1900]. Praha: Bohuslav Rupp, 1949. 272 s.

Personální bibliografie:

<https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2019/06/kalašová-bibl.pdf>